

Verklarende analyse als leidraad

‘Ik ben als persoon veel opener geworden’

Vader Jerry (61) en dochter Tyara (17) zijn samen onder behandeling bij de specialistische zorgorganisatie Molendrift. De verklarende analyse helpt Tyara om zichzelf en haar omgeving te begrijpen en vormt ook de leidraad om tijdens de behandeling op koers te blijven. Een gesprek met vader, dochter en hun behandelaars, orthopedagoog-generalist Kim Bartelink en psycholoog Cynthia Sandmann.

Op het moment dat Tyara, ruim drie jaar geleden, voor het eerst bij Molendrift kwam en kennismaatte met Kim Bartelink en Cynthia Sandmann, viel de twee hulpverleners direct iets op, zegt Kim.

“Je vertelde heel duidelijk dat je eerst een kennismakingsgesprek wilde en dat je op basis daarvan zou besluiten of je je wilde aanmelden. Dat vonden we meteen heel krachtig aan jou. En we zitten hier nog steeds, dus blijkbaar waren we goed genoeg...”

Wisselende mensen

Tyara lacht. Ze vertelt waarom ze er destijds zo in stond.

“Ik heb in de jaren voordat ik bij Molendrift kwam bij andere instanties gezeten en die ervaringen waren niet echt fijn. Meerdere keren heb ik meegemaakt dat de persoon wegging met wie ik net een band

had opgebouwd. En als er dan nieuwe mensen kwamen, begrepen ze me vaak niet. Ik vind het moeilijk om met steeds wisselende mensen te maken te hebben.”

Haar vader Jerry knikt. Dat hij en Tyara (die vanwege privacy redenen alleen bij hun voornaam genoemd willen worden) dit interview geven mag je gerust als een kleine mijlpaal in het behandeltraject zien, zegt Kim. “Nog altijd gaat het met vallen en opstaan, maar ze hebben samen enorme stappen gezet. Ze begrijpen elkaar beter en luisteren beter naar elkaar. Dus dan is een gesprek als dit ook mogelijk.”

Neerwaartse spiraal

Hoewel ze de volwassen leeftijd nog niet eens heeft bereikt, heeft Tyara de afgelopen jaren al heel wat voor haar kiezen gekregen. Als gevolg daarvan liepen haar leven en schoolcarrière volledig vast. Nadat haar ouders gescheiden waren, kwam de zorg voor haar moeder – die aan ernstige epilepsie leed – voor een groot deel op haar jonge schouders terecht.

Tyara woonde afwisselend bij haar moeder en vader, had

Kim Bartelink is orthopedagoog-generalist en psychotraumatheapeut. Ze werkt al ruim zeventien jaar bij Molendrift en maakt deel uit van het managementteam. Ze houdt zich op landelijk niveau ook bezig met het verklaren en analyseren van de toeslagenaffaire.

'Iedereen heeft hier de ruimte om zijn eigen verhaal te vertellen'

met beiden een problematische relatie en werd op haar dertiende uit huis geplaatst. Vorig jaar gebeurde waar Tyara altijd al zo bang voor was geweest: haar moeder overleed. De laatste tijd woonde ze weer bij vader Jerry. Maar de twee maakten veel ruzie en de relatie belandde in een negatieve spiraal, waarbij het de vraag was of de twee überhaupt onder één dak zouden kunnen blijven wonen.

Ruimte

Bij Molendrift proberen Tyara en Jerry die spiraal te doorbreken. "Iedereen heeft hier de ruimte om zijn eigen verhaal te vertellen", zegt Jerry. "Die pijn en trauma's hebben te maken met je verleden, met hoe je bent opgevoed. Ik ben zelf heel rechtlijnig en ik hou van duidelijke afspraken en eerlijkheid. Dat botst met het karakter van Tyara."

Cynthia: "Klopt, jij hecht erg aan eerlijkheid, terwijl Tyara juist flexibel van geest is. Jij verandert soms spontaan je plannen zonder dat aan je vader te vertellen. En dan ontstaan er zorgen en spanningen en gaat het mis."

Verklarende analyse

Cynthia voert veel en-op-een-gesprekken met Tyara, want die heeft het nodig om in de behandeling de validatie en erkenning te vinden om verder te komen in haar ontwikkeling. Daarnaast hebben Cynthia en Kim eens in de vier weken een systeemgesprek met Tyara en haar vader Jerry.

Kim: "Dan bespreken we de interactie tussen Jerry en Tyara, we proberen in kaart te brengen wat beiden nodig hebben van de ander om de situatie te verbeteren. We laten ze zien hoe ze elkaar negatief beïnvloeden, maar ook hoe ze elkaar op een positieve manier kunnen stimuleren. Jerry kan bijvoorbeeld iets leren van de relaxtheid van Tyara en Tyara iets van de rechtlijnigheid van Jerry." "Hiervoor gebruiken we de verklarende analyse, een schema dat we samen

Cynthia Sandmann is psycholoog en volgt een opleiding tot gezondheidspsycholoog. Ze werkt zeven jaar bij Molendrift. Haar werkzaamheden omvatten diagnostiek en behandeling bij zowel psychiatrische problematiek als leerproblematiek bij kinderen, jeugdigen en (jong)volwassenen.

Samen1Analyse

Goede **verklarende analyses** zijn onmisbaar bij meervoudige en/of complexe casuïstiek. Ze laten zien hoe het bij een jeugdige, gezin of alleenstaande werkt, via een weergave van persoonskenmerken en omgevingskenmerken en de interacties daartussen.

Een **verklarende analyse** verheldert de verschillende mechanismen die op elkaar ingrijpen en toont de aanknopingspunten om tot verbetering te komen. Zo leidt de **verklarende analyse** tot een keuze van interventies die aansluiten bij de aanwezige positieve interactie-mechanismen en beweegt weg van de interactie-mechanismen die de problematiek in stand houden. En dan ligt er zomaar een plan waarin alle betrokkenen zich herkennen en dat nieuwe kansen biedt.

Molendrift heeft een eigen systematiek ontwikkeld voor de verklarende analyse: Samen1Analyse. De methodiek wordt ook toegepast door de regionale Expertteams Jeugd in Groningen, Brabant en Zeeland, Jeugdbescherming Amsterdam, Trias Jeugdhulp, het Ondersteuningsteam voor de toeslagenouders en bij de afbouw van ZIKOS.

NVO congres 2025

Kim Bartelink is een van de sprekers van het NVO congres op vrijdag 26 september en vertelt daar aan de hand van haar praktijkervaringen bij Molendrift hoe zij en haar collega's de **verklarende analyse** toepassen.

> invullen. In het viergesprek pakken we het er vaak bij. Het helpt ons te bepalen of we nog op de goede weg zijn en waar nodig passen we het aan. Het is voor Jerry en Tyara prettig om in één oogopslag zicht te hebben op de werkende factoren."

En als het dan even tegenzit, dan kan de verklarende analyse ook dienen als terugvalplan. Vorige week nog ging het mis tijdens het viergesprek. Tyara en Jerry kregen ruzie en gingen beiden apart weg bij Molendrift. Maar omdat ze tijdens het behandeltraject al veel geleerd hadden, maakten ze het snel weer goed.

Opener en rustiger

"Ik ben als persoon veel opener geworden dan toen ik hier drie jaar geleden binnenkwam", zegt Tyara. "Ik had een zachte stem en zei niet veel. Die openheid heb ik echt hier geleerd."

Cynthia: "Dat is niet alleen heel fijn voor Tyara maar ook voor de behandeling, want door haar open houding kunnen we samen goede gesprekken hebben. Tyara kan inmiddels heel goed op zichzelf reflecteren."

Tyara: "Ja, dat is waar. En ik vertrouw Cynthia ook helemaal."

Jerry heeft op zijn beurt geleerd om rustiger te reageren.

Bijvoorbeeld als hij boos is op zijn dochter omdat ze haar kunstwimpers overal laat slingeren, of als hij bezorgd is omdat hij vindt dat Tyara te veel blowt. "Dan neem ik een time-out en voer het gesprek pas als ik weer rustig ben. Dat gaat veel beter en we weten ook beter van elkaar waar onze gevoelens vandaan komen."

Kind in het systeem

Kim is de regiebehandelaar, terwijl Cynthia vanuit haar psychologische achtergrond de gesprekken met Tyara voert. Hoe is de wisselwerking tussen hen?

Kim: "De filosofie van Molendrift is dat we heel goed kijken naar de ontwikkeling van het kind in het systeem en daarbij hanteren we de ecologische benadering. Dus we kijken bijvoorbeeld ook hoe Tyara is op school en bij haar vrienden. Alles is erop gericht om Tyara in haar systeem te ondersteunen. Dat betekent voor de rolverdeling tussen Cynthia en mij ook dat ik niet per se de orthopedagogische blik heb en zij de psychologische."

Cynthia vult aan: "We werken juist heel nauw samen en kunnen ook makkelijk taken van elkaar overnemen. Als ik er bijvoorbeeld een keer niet ben, dan neemt Kim mijn gesprek met Tyara over. De kern is dat niet alleen Tyara zelf, maar ook de mensen om haar heen tools krijgen aangereikt, waardoor ze beter met haar om kunnen gaan. Ik ben een keer meegegaan naar school, om te kijken hoe het daar gaat en mensen te spreken die met haar werken."

Kunstwimpers

Onlangs heeft Tyara haar vmbo-diploma gehaald en daar is ze trots op. Nu gaat ze tijdelijk naar New Fit, een voorziening om te bepalen hoe ze haar schoolcarrière verder kan vervolgen. Tyara weet redelijk goed wat ze wil en dat heeft alles te maken met de eerder genoemde rondslingerende kunstwimpers thuis.

"Ik hou er gewoon heel erg van om bezig te zijn met mijn uiterlijk, mooie kleding te dragen, met lipglossjes bezig te zijn... Dus ja, het liefst zou ik later een eigen skincare-lijn ontwikkelen."

Ook Cynthia praat met Tyara over de toekomst en probeert praktisch te helpen. Het zijn kleine, voorzichtige stappen want de situatie is nog broos. Tyara: "Ik bekijk het van dag tot dag. Mijn belangrijkste droom voor de toekomst is dat ik gewoon gelukkig kan zijn."

tekst: Raymond Krul